

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.04.1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97, ECLI:CZ:NS:1997:2.TZN.19.1997.1

Číslo: 1/1998

Právní věta:

I. Jednání tří obviněných, kteří nemají oprávnění k výkonu práva myslivosti, záležitosti v ježdění automobilem po honitbě se záměrem vyhledat a skolit zvěř, je neoprávněným zásahem do práva myslivosti a tedy dokonaným trestným činem pytláctví podle § 178a písm. a) tr. zák. Je přitom nerozhodné, zda se obvinění dostali do kontaktu se zvěří, či zda se tam v kritickou dobu nějaká zvěř vůbec nacházela.

II. Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.04.1997

Spisová značka: 2 Tzn 19/97

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pytláctví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 odst. 1
§ 178a písm. a)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem pobočka Liberec ze dne 21. 8. 1996 sp. zn. 31 To 498/96 a usnesení Okresního soudu v České Lípě ze dne 20. 6. 1996 sp. zn. 1 T 353/96. Okresnímu soudu v České Lípě přikázal, aby věc znovu v potřebném rozsahu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní státní zástupce v České Lípě podal dne 22. 5. 1996 Okresnímu soudu v České Lípě obžalobu

na obviněné B. H., R. K. a F. B., že se dne 5. 12. 1995 kolem 21.30 hod. při jízdě osobním automobilem zn. Opel Ascona, SPZ ATD 23-75, v lesním porostu katastru obce Dolní Krupá, okr. Česká Lípa, pokusili lovit zvěř za pomoci nabitě malorážní pušky, opatřené optickým zaměřovačem a tlumičem a vybavené upravenými náboji, a dvou ručních reflektorů, v čemž jim bylo zabráněno Mysliveckou a lesní stráží. Tímto jednáním měli všichni tři obvinění podle obžaloby spáchat pokus trestného činu pytláctví podle § 8 odst. 1, § 178a písm. a) tr. zák., a to jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zák.

Samosoudce Okresního soudu v České Lípě rozhodl dne 20. 6. 1996 podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. o této obžalobě tak, že za použití § 188 odst. 1 písm. b) a § 171 odst. 1 tr. ř. trestní věc týkající se B. H. postoupil řediteli Obvodní správy Policie ČR pro Prahu 9, neboť výsledky přípravného řízení ukazují, že skutek uvedený v obžalobě by mohl být tímto orgánem posouzen jako přestupek. Druhým výrokem pak podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., za použití § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., trestní stíhání obviněných R. K. a F. B. pro skutek uvedený v obžalobě zastavil. Tato rozhodnutí odůvodnil tím, že jednání obviněných nelze kvalifikovat jako pokus trestného činu pytláctví podle § 8 odst. 1, § 178a písm. a) tr. zák., protože jejich jednání nedospělo do stadia, kdy by zákonem chráněnému zájmu hrozilo bezprostřední nebezpečí. Jiné rozhodnutí v případě obviněného B. H. učinil soudce proto, že usoudil, že tento obviněný se mohl tím, že opatřil svoji legálně drženou malorážku tlumičem zvuku, dopustit přestupku, protože tak upravená zbraň je podle § 34 odst. 1 písm. b) zák. č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, zbraní nedovolenou.

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec se s těmito závěry soudu prvního stupně ztotožnil a usnesením ze dne 21. 8. 1996 sp. zn. 31 To 498/96 stížnost okresního státního zástupce podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Proti rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem podala dne 21. 2. 1997 ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch všech tří obviněných. Podle stěžovatelky není pochyb o tom, že obvinění se nacházeli v honitbě, kde pomalu projížděli vozidlem po neveřejné cestě, navíc v noční době, přičemž byli vybaveni pomůckami k lovu, a to speciálně upravenou malorážní puškou se zkrácenou hlavní, opatřenou tlumičem hluku, sloužícím i k utajení střelby. Malorážka byla vybavena i zaměřovacím dalekohledem a byla nabitá, tudíž připravena ke střelbě. V autě měli obvinění dále dva mobilní reflektory, jimiž si podle svědků J. H. staršího a J. H. mladšího při projíždění lesem svítili do stran.

Z toho ministryně spravedlnosti dovozuje, že pokud obvinění v honitbě zvěř vyhledávali se zbraní připravenou k odstřelu, dospělo jejich jednání do stadia pokusu trestného činu. Soud prvního stupně svým rozhodnutím o zastavení trestního stíhání obviněných R. K. a F. B., stejně jako rozhodnutím o postoupení věci u B. H., porušil zákon ve prospěch těchto obviněných. Soud druhého stupně namísto toho, aby při projednávání stížnosti státního zástupce pochybení nalézacího soudu napravil, se s tímto soudem ztotožnil a stížnost nedůvodně zamítl.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením byl ve prospěch všech tří obviněných porušen zákon v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c) a § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. a v řízení tomuto rozhodnutí předcházejícím v ustanoveních § 188 odst. 1 písm. b) a § 171 odst. 1 tr. ř. ve prospěch B. H. a v ustanoveních § 188 odst. 1 písm. c) a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch R. K. a F. B., a to ve vztahu k ustanovením § 8 odst. 1 a § 178a písm. a) tr. zák. Na základě toho, aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení a spolu s ním i usnesení Okresního soudu v České Lípě ze dne 20. 6. 1996 sp. zn. 1 T 353/96 zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší státní zástupce při veřejném zasedání v konečném návrhu doporučil posoudit, zda stíhaným jednáním obviněných nebyl trestný čin pytláctví podle § 178a písm. a) tr. zák. již dokonán.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Základ pochybení obou soudů je nutno spatřovat již v tom, že samosoudce (okresního soudu učinil závěry o vině obviněných bez projednání věci v hlavním líčení, ačkoli důkazy opatřenými v přípravném řízení nebyl skutkový stav spolehlivě prokázán, a krajský soud tento postup schválil. Mezi důkazy o podstatných skutečnostech, charakterizujícími jednání obviněných, podle nichž by bylo pak možno spolehlivě posoudit, zda se jedná o přípravu, pokus či dokonáný trestný čin, jsou ve spise rozpory. Ty bylo podle názoru Nejvyššího soudu možno odstranit jen jejich provedením v hlavním líčení.

Je zde původní výpověď obviněného R. K., povoláním nadporučíka Policie ČR, kterou učinil před vyšetřovatelem bezprostředně po sdělení obvinění dne 7. 12. 1995 a v níž uvedl, že se se svým známým B. H., rovněž důstojníkem Policie ČR, dne 5. 12. 1995 dohodli, že by si mohli někam vyjet „něco střílet“. Prý jim bylo jedno, co by mělo být střeleno. Na jiném místě téhož protokolu je uvedeno, že s reflektory asi třikrát „blikli“ do lesa, aby viděli, zda je v lese zvěř. Z téže výpovědi vyplývá, že s sebou měli nabitou malorážku, že jezdili autem po okolí Bělé pod Bezdězem a že s nimi byl ještě další muž, známý B. H., který automobil řídil. Jak je ve stížnosti pro porušení zákona uvedeno, obviněný R. K. tuto svoji výpověď později odvolal. Zejména popřel, že by měl úmysl střílet. Změnu výpovědi vysvětloval obavou ze vzetí do vazby. Další dva obvinění od samého počátku vyšetřování popírali úmysl lovit zvěř.

Proti jejich výpovědi a proti pozměněné výpovědi obviněného R. K. stojí výpovědi svědků J. H. st., člena Myslivecké a lesní stráže, a jeho syna J. H. ml., kteří obviněné v revíru Lesní správy Dolní Krupá zadrželi. Oba shodně uvedli, že dne 5. 12. 1995 jeli ve večerních hodinách po zasněžené lesní cestě v místě zvaném Vejčín – Jezová bez osvětlení, protože bylo dostatek světla od svitů měsíce a nechtěli zbytečně plašit zvěř. V jedné chvíli uviděli před sebou koncová světla osobního automobilu a všimli si, že z tohoto vozidla svítí světlomety do stran. V důsledku toho pojali podezření, že se jedná o pytláky, a proto se vydali za nimi. Dostihli je a po menší potyčce jim odebrali malorážku s optikou a tlumičem, s upravenými náboji v nábojové komoře a zásobníku.

Z usnesení okresního soudu není zřejmé, které skutečnosti v tomto směru považoval za prokázané. Zejména zde není uvedeno, zda vycházel z původní výpovědi R. K., či zda a proč uvěřil jeho pozměněné výpovědi, která se již více méně shoduje s výpověďmi spoluobviněných B. H. a F. B.

Tato důkazní situace nedovoluje zatím podle názoru Nejvyššího soudu činit odpovědné závěry o tom, zda a jakého trestného činu se obvinění dopustili.

Okresní soud v odůvodnění svého usnesení ze dne 20. 6. 1995 tvrdí, že k tomu, aby chráněnému zájmu nebezpečí ve smyslu § 8 odst. 1 tr. zák. bezprostředně hrozilo, nestačí, aby se pachatelé vydali na místo činu s potřebným vybavením k lovu. Museli by podle jeho názoru zvěř přímo ohrožovat, přitom přítomnost zvěře nebyla prokázána. Podle názoru okresního soudu by se o bezprostřední ohrožení jednalo, kdyby „pachatelé byli v daném čase a na místě s potřebným vybavením a kdyby k nim již zvěř přicházela, nebo naopak, aby oni v daném čase a místě byli připraveni ke střelbě se zbraní v ruce a přijížděli či přicházeli ke zvěři, která je na dostřel“. Oproti tomu podle názoru znalce z oboru lesnictví – myslivosti ing. V. B., „lov (lovení) zvěře zahrnuje činnosti směřující k vyhledání a následnému odchytu nebo odstřelu zvěře. Přitom není rozhodující, zda již ke kontaktu se zvěří a k ulovení došlo. Za lovení (lov) je považováno také vyhledávání zvěře v honitbě, zvláště jsou-li osoby vybaveny pomůckami pro lov (zbraň, zařízení k odchytu atd.).“ Nabízí se závěr, že by mohlo jít o dokonáný trestný čin.

Okresní soud tyto názory znalce odmítl s tím, že jde o značně extenzivní výklad pojmu lov, který nemá oporu v zákoně č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, ani ve vyhl. č. 20/1988 Sb., tento zákon provádějící, která byla účinná do 23. 5. 1996. Krajský soud v napadeném rozhodnutí k tomu dodal, že znalecký posudek se zabývá výkladem pojmu lov a řeší tedy otázku, zda došlo k zásahu do práva myslivosti, což je ovšem otázka právní, jejíž řešení nepřísluší znalci, ale přísluší soudu.

Aniž by Nejvyšší soud v meritu věci předjímal jakékoli rozhodnutí, je nucen konstatovat, že okresní soud nepostupoval v intencích ustanovení části třetí, hlavy devatenácté, oddílu pátého trestního řádu – řízení před samosoudcem.

Jak již bylo uvedeno, nebylo dosud nepochybně objasněno, z jakého důvodu se obvinění v kritickou dobu pohybovali v honitbě Vojenských lesů a statků Mimoň, co tam přesně činili a zda tam opravdu jezdili s úmyslem „něco střílet“ (tedy lovit zvěř), jak to původně doznal obviněný B. K. Okresní soud se uspokojivě nevypořádal s tím, zda takové jednání považuje za neoprávněný zásah do práva myslivosti. Okresní soud veden právní kvalifikací užitou v obžalobě, soustředil svoji pozornost jen na to, zda popisované jednání obviněných je pokusem či přípravným jednáním, a zcela pominul možnost, že by se také mohlo jednat již o dokonáný trestný čin.

Nejednoznačnost dosavadních skutkových zjištění neumožňovala, aby způsobem uvedeným v § 314c tr. ř. byla věc meritorně vyřízena. Místo postupu podle tohoto ustanovení bylo na místě naříditi hlavní líčení (§ 314d odst. 1 tr. ř.), v něm vyslechnout obviněné, svědky i znalce, a teprve pak učinit rozhodnutí v této nikoli skutkově a právně jednoduché věci. Podle názoru Nejvyššího soudu pak nelze skutečnosti obsažené ve znaleckém posudku a priori odmítnout jen proto, že znalec se ve svém posudku nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním, zejména když zodpovězení takové otázky bylo na něm od vyšetřovatele požadováno. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil, které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný závěr z nich vyvodil sám. Ostatně v tomto případě je pro znalce v podstatě vyloučeno vysvětlit, co je za lov zvěře považováno z odborného hlediska oboru myslivosti, aniž by zároveň použil pojmů uvedených v zákoně.

Použitá argumentace okresního soudu v odůvodnění usnesení ze dne 20. 6. 1996, že při výkladu pojmu lovu, jak jej použil znalec, by byl postižitelný každý občan nacházející se v lese, resp. v honitbě, který má u sebe (byť legálně drženou) zbraň, a za tmy občas použije umělé osvětlení, je nepřipadná, protože porovnává neporovnatelné. V projednávaném případě jde přece o důvodné podezření, že obvinění se v uvedené honitbě nacházeli s cílem zvěř lovit, měli k tomu mít připravenou střelnou zbraň, jejíž účinnost byla zvýšena speciální úpravou a vybavením, a zvěř již měli vyhledávat prosvěcováním lesa, a ne tedy o občany náhodně se nacházející v lese. Na okresním soudu bude, aby po provedení všech důkazů v hlavním líčení, mezi nimiž by neměl chybět ani výslech znalce, tyto důkazy vyhodnotil podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností jednotlivě i v jejich souhrnu a zjistil přesný skutkový stav, který mu umožní rozhodnout, zda a o jaký trestný čin v projednávaném případě jde.

Bude-li prokázáno, že obvinění jezdili po honitbě Vojenských lesů a statků Mimoň v úmyslu střílet na zvěř, jak to původně doznal R. K. a jak to vyplývá i z výpovědi svědků J. H. st. a J. H. ml., jakož i ze skutečnosti, že měli přitom u sebe nabitou pušku, naplnilo by podle názoru Nejvyššího soudu jejich jednání pojmové znaky „neoprávněného zásahu do práva myslivosti“ podle § 178a písm. a) tr. zák., přičemž je opravdu nerozhodné, zda se obvinění dostali do kontaktu se zvěří, či zda se tam v kritickou dobu nějaká zvěř vůbec nacházela.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, právo myslivosti

je souhrnem práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo zhaslou zvěř, sbírat ohozy paroží a vejce zvěře pernaté a užívat k tomu v nezbytné míře honebního pozemku. Právo myslivosti lze vykonávat pouze podle tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení.

V tomto případě by za uvedených v úvahu připadajících skutkových okolností byl neoprávněným zásahem do práva myslivosti neoprávněný lov zvěře ve smyslu citovaného ustanovení zákona č. 23/1962 Sb. Za ten je nutno považovat i činnost směřující k vyhledání zvěře za účelem jejího odchytu nebo odstřelu. V tomto směru je při výkladu zákonného pojmu lov zvěře možno vycházet ze závěru znaleckého posudku ing. V. B. Pokud znalec vysvětluje ve svém posudku pojem lov zvěře, je možno jeho závěry považovat za závěry vysvětlující odbornou stránku věci. Znalec vlastně uvádí, co je za lov zvěře považováno v oboru myslivosti. Nejvyšší soud pak použil jeho odborné vysvětlení i pro výklad tohoto pojmu jako pojmu zákonného. Sám jako orgán činný v trestním řízení tak zodpověděl potřebnou otázku právní (č. 56/1965 Sb. rozh. tr.). Pro úplnost je možno odkázat na ustanovení § 22 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 20/1988 Sb. a § 7 písm. d), h) vyhlášky č. 134/1996 Sb., postupně provádějících zákon o myslivosti, které shodně za lov zvěře označují i lov naháňkou a lov nadháňkou, což jsou formy lovu, které předpokládají, že se lovec dostane do kontaktu se zvěří až po určité době a vlastně zvěř také vyhledává. Jelikož je neoprávněný lov vždy neoprávněným zásahem do práva myslivosti, tedy za splnění ostatních zákonných znaků dokonaným trestným činem, jsou úvahy o tom, zda by se jednalo o pokus či přípravné jednání, zbytečné.

Okresní soud věc postoupil z důvodu nedostatečné objasněnosti ohledně B. H. řediteli Obvodní správy Policie ČR pro Prahu 9, aby ji řešil jako přestupek, a ohledně obviněných R. K. a F. B. trestní stíhání zastavil s tím, že nejde o trestný čin, a tím porušil zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. ve prospěch všech tří obviněných a současně též v neprospěch obviněného B. H. Krajský soud také porušil zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 písm. a) a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., a to tím, že nesplnil svou přezkumnou povinnost a zamítl důvodnou stížnost státního zástupce.

Na základě shora uvedeného porušení zákona bylo možno napadené rozhodnutí, jemu předcházející rozhodnutí okresního soudu, jakož i všechna obsahově na ně navazující rozhodnutí zrušit, a to ohledně všech tří obviněných, protože byly splněny podmínky 272 tr. ř., to znamená stížnost pro porušení zákona byla podána do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí a Nejvyšší soud o ní rozhodl do tří měsíců.

Povinností okresního soudu bude věc projednat v hlavním líčení, provést shora uvedené důkazy, a jelikož je vázán právním názorem Nejvyššího soudu, učinit ve věci nové rozhodnutí.